

forum for
natur og friluftsliv
Oppland

Forum for natur og friluftsliv Oppland er et samarbeidsforum for åtte frivillige organisasjoner innen natur og friluftsliv.

Lillehammer, 14/3-2014

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Offentlig ettersyn - Kåja kraftverk og ny Vinstra transformatorstasjon i Nord-Fron kommune

Forum for natur og friluftsliv Oppland har gjort seg kjent med offentlig ettersyn av utbyggingsplaner for Kåja kraftverk og ny Vinstra transformatorstasjon i Nord-Fron kommune og ønsker å oversende en høringsuttalelse.

Uttalelsen støttes av følgende nasjonale organisasjoner:
Norges Jeger- og Fiskerforbund, Naturvernforbundet og Sabima.

Våre høringsinnspill:

Vi går imot planene om utbygging av Kåja kraftverk og derved også behovet for ny Vinstra transformatorstasjon i Nord-Fron kommune. Skulle elva bli utbygd frykter vi store negative miljøkonsekvenser med konsekvenser for elvelandskap og naturmangfoldet i og ved elva. En eventuell utbygging vil i tillegg gi uakseptable vilkår for tradisjonelt friluftsliv og opplevelser av intakt elvenatur. Det er vårt syn at vasskraftutbygging i dette området medfører betydelige konflikter.

Det arbeides nå med flere planer om kraftverk i Gudbrandsdalslågen med Ottaelva med blant annet Kåja kraftverk. Samtidig er hovedvannstrengen i Lågen med Otta det vassdrag som representerer de største vannrelaterte verneverdier av naturfaglig art i Oppland ifgl. Fylkesmannen i Oppland.

FNF Oppland

Forum for natur og friluftsliv Oppland,
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Tlf. 40049819
e-post: oppland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/oppland

forum for
natur og friluftsliv
Oppland

De foreslåtte kraftverkenes konsesjonsbehandlinger inkludert planene for Kåja kraftverk må vurdere verdien i det å ha en gjenværende intakt vassdragsnatur i Gudbrandsdalslågen med sideelver med kvalitetene dette har for helhetlige landskaps-, friluftslivs-, folkehelse- og miljøhensyn i samsvar med naturmangfoldsloven. Landskapskonsekvensene av E6-utbyggingen i Gudbrandsdalen må også sees i denne sammenhengen.

Vassdraget er stort og variert, noe som gir et sammenhengende vannsystem med stor variasjon i naturtyper og biotoper for planter og dyr. Lågen mellom Harpefoss og Rosten utgjør sammen med nedre del av Otta et sammenhengende leveområde for gode harr- og ørretbestander med intakte vandringer.

Vi siterer følgende fra konsekvensutredning om fisk og bunndyr: «Bygging av Kåja kraftverk i Lågen ved Vinstra vil føre til betydelige endringer på en i dag variert elvestrekning av Lågen: Kanalisering og økt vannhastighet nedstrøms dam og oppdemming og redusert vannhastighet oppstrøms dam. Konsekvensene av tiltaket for fisk og bunndyr vil være knyttet til fysiske forhold på en snaut 4,8 km elvestrekning og etablering av en dam som vil påvirke vandrende harr og ørret negativt.» «De samlede konsekvensene av tiltaket vurderes til stor negativ for Lågen mellom Harpefoss(alt. A) og Kvam og middels negativ for Lågen mellom Harpefoss og Ottaelva opp til Eidefoss(alt. B).»

Vi deler inntrykket denne konsekvensutredningen gir; gyteområdene som blir demmet ned, vil trolig ikke bevares gjennom avbøtende tiltak. Utbyggingen gir også konsekvenser med kanalisering og økt vannhastighet nedstrøms dam. Konsekvensene for bunndyr og biologisk mangfold som har en nøkkelfunksjon i økosystemet gir grunn til bekymring; stor negativ konsekvens på alle strekningene knyttet til Kåjaprojektet.

Konsekvensene for tradisjonelt friluftsliv, fiske og landskapsverdier hvor verdien av et naturlig elvelandskap er høyt verdsatt blir betydelige. Nord-Gudbrandsdalen sin største opplevelsesattraksjon er elver og fjell. Både Ottaelva og Gudbrandsdalslågen med sideelver hører til Europas beste vannsportelver og fiskeelver når det gjelder harr og ørret, og er sammen med nasjonalparkene, det beste regionen har å vise fram.

FNF Oppland

Forum for natur og friluftsliv Oppland,
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Tlf. 40049819
e-post: oppland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/oppland

forum for
natur og friluftsliv
Oppland

Vi siterer aktuelle momenter fra konsekvensutredningen for friluftsliv og reiseliv: «Dammen vil representere et hinder for fiskens vandring. Selv om det planlegges en oppgang for fisk forbi dammen, er det sannsynlig at tiltaket vil gjøre det vanskeligere å bevege seg opp og ned Lågen forbi dammen. Fri vandring er en forutsetning for fiskens optimale områdebruk og produksjon. Dammen vil derfor indirekte berøre fiskeproduksjonen og derigjennom også potensialet for fritidsfisket.» «Lågen mellom Eidefossen og dammen påvirkes av oppdemmingen ved Kåja. En strømmende elvestrekning omformes til et samlet vannspeil over strekningen.» «Den utsprengte kanalen og de fysiske sikringstiltakene vil være visuelle forlengelser av dammen, og fundamentalt endre landskapets karakter nedenfor denne, helt ned til Øyom.»

Kraftverksplanene vil utfra momenter i den aktuelle utredningen for naturtyper og flora, fugl og pattedyr, gi negative konsekvenser: «Sumvirkninger av flere kraftverksplaner langs Lågen (Rosten, Nedre Otta, Kåja, samt flere småkraftverk) vil bli betydelige for flere arter og naturtyper. Spesielt gjelder dette flommarkmiljøer med elveørkratt, og særlig ører med klåvedkratt – som blir betydelig rammet også i Nedre Otta-utbyggingen. Lågen og Otta har noen av landets viktigste forekomster av denne rødlistarten. For vilt er det alvorlig at flere utbygginger reduserer verdien av Gudbrandsdalslågen og Otta for overvintrende fossefall. Disse vassdragene er av landets aller viktigste overvintringsområder for vår nasjonalfugl.»

Vi vil også ta opp opplysninger fra Norsk Ornitologisk Forening – Oppland som siden vinteren 1977/1978 har utført vintertellinger av vannfugl i Gudbrandsdalen med sidevassdrag. Den berørte elvestrekningen ved Vinstra er et viktig overvintringsområde for vannfugl, spesielt for vår nasjonalfugl, fossefall. Den gjennomsnittlige vinterbestanden av fossefall i Gudbrandsdalslågen i disse årene er registrert til 173 ind. Dette betyr at Kåja kraftverk vil ramme ca. 13 % av vassdragets samlede bestand, og i enkelte år har denne andelen vært oppe i over 20%. Dette er en stor andel i et vassdrag som framstår som et av landets viktigste overvintringsområder for denne arten. Lågen ved Vinstra byr også på et rikt fugleliv i sommerhalvåret med flere sjeldne innslag. Rødlistarten dverglo er registrert i utbyggingsområdet og i 2001 ble den meget sjeldne isfuglen registrert hekkende i en elvebrink litt sør for

FNF Oppland

Forum for natur og friluftsliv Oppland,
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Tlf. 40049819
e-post: oppland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/oppland

forum for
natur og friluftsliv
Oppland

det planlagte damstedet. Dette er det nordligste kjente hekkefunnet i Norge og det eneste i Oppland fylke.

De nevnte ulike konsekvensutredningene gir etter vårt syn et tydelig bilde av svært negative konsekvenser for dette verneverdige vassdragssystemet om Kåja kraftverk skulle bli realisert.

Vassdraget representerer også en type vassdrag hvor de fleste er sterkt forringet av inngrep. Denne vassdragstypen er heller ikke ivaretatt gjennom eksisterende verneplaner for vassdrag. En utredning av vern må etter vårt syn sambehandles med forslag til nye utbygginger. Vi støtter derfor Fylkesmannen i Oppland sitt forslag om helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen og Nedre Otta, og at de gjenværende urørte delene vernes ved en ny supplering av verneplanen/omlegging av samlet plan.

Utbyggingsplanene for Kåja kraftverk er etter vårt syn en del av "bit for bit-utbyggingen", der vi til slutt sitter igjen med et vassdrag nesten fritt for elvestryk og fosser. Lågen blir mer og mer et "terskelvassdrag" styrt av oss mennesker. Etter vårt syn er det også svært viktig at de planlagte inngrepene i Lågen vurderes under ett og ikke enkeltvis. En bit for bit-utbygging av vassdraget vil på flere måter være svært uheldig, og det vil være stikk i strid med vanddirektivets mål om helhetlig vassdragsforvaltning. Hver for seg vil disse utbyggingene kunne gi store negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Sumvirkningene av alle de planlagte inngrepene vil trolig kunne bli svært omfattende.

En eventuell utbygging av Kåja kraftverk gir etter vår vurdering også store inngrep i forhold til en begrenset produksjon av ny kraft. Den samfunnsmessige nytten ved utbyggingen vil derfor være lav sammenlignet med tilsvarende betydelige verdier som denne elva har i dag av landskaps- og friluftslivs- og naturverdier. Vi mener at denne utbyggingen heller ikke vil være samfunnsmessig nødvendig av hensyn til behovet for ny kraft. Energisparing for frigjøring av energi og effektivisering av eksisterende kraftverk for økt energiproduksjon vil etter vårt syn i fremtiden være viktigere tiltak enn ny produksjon med negative konsekvenser for friluftsliv og natur.

FNF Oppland

Forum for natur og friluftsliv Oppland,
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Tlf. 40049819
e-post: oppland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/oppland

forum for
natur og friluftsliv
Oppland

**Uttalelsen støttes av følgende organisasjoner i FNF Oppland:
Norges Jeger- og Fiskerforbund – Oppland, Oppland Orienteringskrets,
DNT Gjøvik og Omegn, Naturvernforbundet i Oppland, Vestoppland Krets
- Norges Speiderforbund, Gudbrandsdal Krets - Norges Speiderforbund og
Norsk Ornitologisk Forening – Oppland.**

Med vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Oppland
Ole Morten Fossli - Koordinator

Kopi til av uttalelsen sendt til:
Fylkesmannen i Oppland
Oppland fylkeskommune
Klima- og Miljødepartementet
Olje- og Energidepartementet

FNF Oppland
Forum for natur og friluftsliv Oppland,
Pb. 368, 2602 LILLEHAMMER
Tlf. 40049819
e-post: oppland@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/oppland